

STÁT A JÍT aneb rozjímání o svobodě

Jdu – jak to mám rád - krajinou. Za sebou jsem nechal všechny úkoly, nutnost něco říkat a nějak se tvářit. Mohu si vybrat značenou cestu nebo se také vydat nazdařbůh. Jsem svobodný. Ale vlastně jen zdánlivě: jsem odkázaný na zemi pod nohama, bez níž bych se nikam nedostal, protože létat neumím. A většinou musím zvolit nějakou cestu. Mohu se vydat, kam chci, ale musím počítat s odporem, který mi gravitace bude klást – a že mi bude ubývat sil a budu stále unavenější.

Uvažuji-li o svobodě, vybavím si svou zkušenost s putováním. A pak také slavnou Lutherovu dvoutezi ze spisu *O svobodě křesťana*: „Křesťan je svobodným pánem nad veškerými věcmi a není nikomu podroben.“ A za druhé: „Křesťan je služebným otrokem veškerých věcí a je každému podroben“. To samé říká jinak apoštol Pavel: „Jsem svoboden ode všech, ale učinil jsem se otrokem všech...“ (1K 9,19). Jsem svobodný ve víře, ve vztahu s Hospodinem, kde je mi vše darováno a kde nemusím na nic „tlačit“. A jsem dobrovolně otrokem v lásce, která zapomíná na sebe a klade před sebe druhého. Jsem svobodný, protože zakouším Boží přítomnost. Ale jsem otrokem, protože někam jdu – a to je náročné a někdy bolí.

Svoboda má tedy tento dvojí rozměr, který obrazně vyjadřuje apoštol v 5. kapitole epištoly Galatským, kterou můžeme číst jako chvalozpěv na křesťanskou svobodu. V 1. verši řekne: „Tu svobodu nám vydobyl Kristus. *Stůjte*

proto pevně...“ Ve 13. ovšem dodá: „Vy jste byli *povoláni* ke svobodě, bratří. Jen nemějte svobodu za příležitost k prosazování sebe, ale služte v lásce jedni druhým.“ Svoboda je nejprve dar. Máme v ní *stát*. Ale zároveň je to i úkol. Jsme k ní povoláni, je cestou, po níž máme *jít*.

17. listopadu pořádáme na náměstí v Kralovicích akci Svíce za svobodu. Jako křesťané zveme ke společnému poděkování za dar svobody a prosbě o něj. Jedna významná osobnost našeho regionu k facebookové pozvánce připsala komentář, že o svobodu se neprosí, ale bojuje se za ni. Darovanost a zápas k sobě ale patří. Izraelci byli vysvobozeni z egyptského otroctví. Hospodin je vyvedl skrze Mojžíše. Celé jejich dějiny jsou pak utvářeny vděčnou připomínkou této události, nesamozřejmosti jejich existence mezi národy. Ale zároveň tím jsou ke svobodě voláni. Musí projít mořem i pouští, přemoci nepřátele a obsadit zaslíbenou zem (a celá generace musí zemřít, než do ní vejdou) – a přitom ovšem nezapomenout, že si svobodnou zemi nedobili vlastní rukou. Cesta ke svobodě je proces, bolestný a dlouhý.

Svoboda je čistý Boží dar. A zároveň nekončící zápas. Až do konce. Nakonec nezbyvá než zvolat s Dietrichem Bohoeffere: *“Přijď nyní, největší svátku na cestě ke svobodě věčné, sejmi nám smrti, obtížná pouta, zboř stěny hradící života pomíjivého i té naší osleplé duše, abychom konečně zhlédli, co zde nám nepráno vidět. Tebe jsme, svobodo, hledali v kázni a v činu a v strasti. Umírajíce, až v Boží tváři tě spatříme celou.”*

- kš -

kresba Diana Živná

CHVÁLA TICHÁ A BLAŽENÉ SAMOTY

„Nesed' a nečum, dělej něco !“, tuto větu jsem v dětství a dospívání slýchala dost často na to, aby ve mně vyvolala pocit provinění. Člověk by asi měl neustále něco konat, učit se, číst, tvořit... Přišlo mi nepatřičné jen tak být. Moji rodiče i prarodiče žili velmi aktivním životem a k tomu nás také vedli.

Celý můj život až do penze jsem prožila také tak. Byla jsem v jednom kole, měla jsem vždy kromě zaměstnání a rodiny ještě mnoho dalších aktivit, které mě bavily a vše jsem považovala za důležité. Divadlo, poezie, výtvarné umění, sporty... Byla jsem stále mezi lidmi, pořád jsem něco vymýšlela, psala, organizovala. Až mi občas někdo z mých nejbližších řekl, že bych měla „ubrat plyn“, abych se neznichila. Občas jsem to cítila také – ale čeho se vzdát? Jedna sestra se sboru, kam jsem tehdy chodila, mi poradila, ať se za to modlím. Že mi Pán Bůh pomůže stanovit limit. Modlila jsem se, sama jsem neuměla nic omezit. Jak už to bývá, odpověď nepřišla hned, ale až časem a nenápadně. Nějak přirozeně jsem svoje aktivity opouštěla, jako by pozvolna ten hnací motor ve mně přestával pracovat. Síly ubývaly. Těšila jsem se na důchod, že to zase znovu rozjedu. Mnoho mých přátel si začalo v důchodu konečně užívat – cestují, dopřávají si zážitky, chodí i jezdí za kulturou, chodí i tancovat, navštěvují Univerzitu třetího věku, zkrátka rozhodně nesedí doma.

Ale já to mám přesně naopak. Stále více si cením ticha a samoty. Objevila jsem, jak úžasné je jen tak být. Nejedná se o odpočinek, je to něco jiného, co ve mně nastartovalo Exercicie pro všední den s Karin Johne, kterými jsme před časem v našem chrásteckém sboru prošli. Nebylo to jednoduché a nebylo to hned – ale postupně jsem se naučila prožívat okamžik přítomného bytí, nevnímat nic jiného než že jsem tady a teď. Na nic nemyslet. Odkládat myšlenky, zbavit se každé hned, jak se objeví. Je to těžké, ale dá se to natrénovat. Když se to podaří, nastane zvláštní stav, kdy vnímám Boží přítomnost. Nemluví On ke mně a ani nemluví já k Němu. Netřeba slov, přestávají existovat.

A tak na stará kolena zažívám něco, co možná ne každý pochopí. Samotu, která není samotou. Nedělám nic. Sedím a vnímám to ticho, a v té blažené samotě jsem jen já a Bůh.

-mno-

SVOBODA JAKO ÚKOL

Již podruhé se 17. listopadu v Kralovicích na náměstí koná akce s názvem „Svíce pro svobodu“, kterou pod záštitou města pořádá Římskokatolická farnost ve spolupráci s Farním sborem ČCE. V loňském roce se na této slavnosti zamýšlel na téma svobody katolický kněz P. Richard Polák. V této souvislosti jsme ho požádali o rozhovor .

** Otče Richarde, pronesl jste, že svoboda je dar, ale zároveň i úkol od Stvořitele. Můžete to pro Poutníka trochu víc vysvětlit?*

Svoboda je dar, protože život je dar. Bůh dává člověku svobodu, aby člověk mohl žít jako bytost, která rozlišuje morální dobro a zlo. Rozhoduje se pro to první a odmítá to druhé. Nebo také ne. Kdyby člověk neměl svobodu, nemohl

by být v posledku zodpovědný za své jednání. Cítíme, že by mu potom něco chybělo k úplně pravdě. Zároveň, protože člověk je na této zemi poutníkem a jakoby není hotový, není hotová ani jeho svoboda. V tom smyslu je svoboda také úkolem. Němčina zde má velmi hezkou hru slov: Gabe (dar) a Aufgabe (úkol). Musíme svobodu stále dobývat. Převádět ji z možností Božího daru v aktualitu lidského jednání.

** Zmínil jste se také o arcibiskupovi Saigonu van Thuanovi, který byl 13 let vězněn v komunistickém Vietnamu, z toho byl 9 let na samotce bez oken, ale přesto se cítil svobodný. Je toto dáno každému křesťanu? Na čem záleží ?*

Zkušenost minulého století ukazuje, že v gulagách a vězeních nejlépe obstáli – pokud vůbec přežili – právě lidé, kteří byli ukotveni mimo peklo, které je obklopovalo. Kotvou byly zpravidla právě víra, naděje a láska, tři teologální síly křesťanské duše, nebo vztahy k lidem tam venku. Zsvěceně o tom psal Viktor Frankl. Zdá se, že v tomto ohledu má každý upřímný křesťan dobré dispozice. Minulé století však také ukázalo, že tyto dispozice ne vždy stačí. Ne každý se stane ve vězení mystikem, ne každý se rodí, aby se stal hrdinou, jak řekl Arnošt Lustig. Van Thuan byl člověkem bohatého vnitřního života ještě dřív, než ho zavřeli. Toto bohatství pak zbaven knih i kontaktu s druhým člověkem ve vězení rozvíjel. Ukazuje se tu, myslím, rovněž význam paměti pro uchování vnitřní identity člověka. Předchozí generace, a to nejen kulturní elity, si v paměti nesly mnohem větší zásoby textů než my dnes. Třeba takový Kafka se na gymnáziu v Praze ještě povinně učil z paměti celé oddíly Fausta a katoličtí kněží před liturgickou reformou zase uměli z paměti i několik kompletních latinských mší! Takové věci se při dlouhém věznění ukazovaly jako velmi důležité. Ale i tak se stávalo, že psychika nevydržela...

** Totalitarismy minulého století. Budeme vůbec schopni se někdy vypořádat s tím, co znamenají dodnes pro člověka a jeho víru v Boha?*

Ano, to, o čem mluvíte, nelze obejít. Je to jako balvan na cestě. Jako rána sahající až k nám. Někteří po poslední válce dokonce tvrdili, že po Osvětlení nelze psát poezii (Adorno). Pro mě je v tom ohledu silný příběh Andrzeje Munka, polského režiséra židovského původu, u nás málo známého. Válku zázračně přežil, skrýval se, ale na začátku 60. let se pustil do příběhu právě z koncentračního tábora. Film se měl jmenovat Pasažérka. Líčil v něm táborovou realitu na pozadí rodící se lásky mezi dvěma vězni, mužem a ženou, ale na konci filmu mělo dojít k setkání této vězenkyně s její bachařkou na zaoceánské lodi. Munk si ale v průběhu filmu stále více uvědomoval, že vlastně neví, do čeho má film vyústit. Co může být katarzí Osvětlení!? Mučil se tím. Uprostřed natáčení se sebral a odjel za svou ženou a přáteli do Varšavy. Po několika dnech, když se vracel na plac, měl tragickou autonehodu a zahynul. Nedotočený materiál byl nakonec sestříhán a film končí fantastickou scénou, v níž závěrečné setkání na lodi tvoří pouze mlčenlivé záběry obou ženských postav propojené jakýmsi snovým monologem vypravěče. Jakoby to všechno snad ani nebyla pravda...

** Mnoho lidí si dnes myslí, že být křesťanem znamená být nesvobodným. Že jsme sešněrováni řadou povinností*

a předpisů, přinejmenším musíme dodržovat Desatero. Jak to vnímáte Vy?

Současný člověk žije často představou, že svoboda spočívá v množství voleb, které může nezávazně udělat. Omezení v této oblasti vnímá jako útok na svoji svobodu. Mně je však bližší pojetí svobody, ve kterém svoboda spočívá na přilnutí k pravdě. Natolik jsem svobodný, nakolik jsem spojen s pravdou. Protože kategorie pravdy není dnešnímu mladému člověku vzdálená, právě naopak, řekl bych, stálo by za to jeho koncepci svobody vytrvaleji konfrontovat právě s koncepcí svobody jako přilnutí k pravdě. Pravda, protože je v posledku božská, více odpovídá touze po nekonečnosti v duši člověka, než množství voleb, které jsou kategorií pouze kvantitativní a dočasnou. Nemluvě o tom, jak podotýká v Zápiscích o kinematografu Robert Bresson, že s rostoucími možnostmi volby roste i pravděpodobnost, že si člověk nevybere správně!

** Na závěr mi dovoluji osobní otázku: Jaká byla Vaše osobní cesta k víře, ke Kristu a k duchovní službě?*

Na gymnáziu mě v posledním ročníku dostihla otázka smyslu lidské existence i dějin. Intenzita této otázky ve mně vyvolala tak silnou existenciální krizi, že mě na několik dalších let radikálně odklonila z cesty, po níž se vydali všichni mí spolužáci. Nikdo to tehdy příliš nechápal. Co blbne, říkali si asi. Důležité bylo, že jsem v té době nerezignoval a nepřestal číst. S časem se začalo objevovat světlo. Pochopil jsem, že světlem je Evangelium, Kristus. Protrpěl jsem se k tomu poznatku. Asi se Bohu líbilo, že jsem se rval o ten smysl upřímně, na život a na smrt. Byl jsem pokřtěn krátce před smrtí Jana Pavla II. Pak jsem pokračoval v cestě...

** Moc Vám děkuji za rozhovor*

- mno -

ČTYŘI STŘÍPKY O SVOBODĚ

Tricet let po sametové revoluci znovu promyšlíme téma svobody. Zjišťuji, že moje připravenost referovat či debatovat o tomhle zásadním životním nastavení je zoufale nedostatečná. Snad nebude neuspořádanost těchto několika mých myšlenek důvodem ke zrušení vašeho „předplatného“ Poutníka.

V malé televizní anketě, kterou jistě mnozí z vás zaznamenali (je zařazována periodicky mezi různé pořady, připomíná trochu reklamu), je opisována celá řada postřehů. Na kořen věci ale naráží málokterý. Vlastně ve mně z těch výpovědí zarezonovala jediná – „svoboda je možnost mít vlastní názor“. I tady bych asi něco přidal. Ale pak už by to nebylo publikovatelné touto formou, protože sdělení by mělo víc, než pět vteřin. A jsme u prvního střípku, který mne nad tímto tématem napadá. Říci o svobodě něco zakotveného není na pár vteřin. A to ďábel dobře ví. Kolik lidí je ochotno jít v myšlenkách na dřev, kdo je ochoten přemýšlet o větech, které mají víc než pět či šest slov... Stručně a jasně se zeptat, stručně a jasně odpovědět a jít od toho – to je dnes poměrně častý způsob lidského fungování. Pokud nenásleduje další rozhovor, zůstáváme na povrchu. Jenže – chce-li lékař pacientovi pomoci, často musí řešit minimálně dvě roviny – akutní (bolest, krvácení...), která se projevuje právě teď, a „příčinou“, která hledá zdroj problému (často „neviditelný“) a následně vede k ordinování účinného léku či

terapie (odborníci v medicíně mi prominou tenhle přírůstek, je-li „mimo“). Druhý střípek přemýšlení o svobodě tedy vidím v tom, že k ní často přistupujeme z pohledu „pacienta“ – tj. hodnotíme, zda vnější stav odpovídá našemu pojetí „zdraví“ – v tomto případě vztaženo na svobodu. Myslím ale, že každý z nás je v určitém smyslu sám sobě také „lékařem“, minimálně pátrá uvnitř po příčinách vnějších jevů a projevů a přemýšlí, jak s nimi „dlouhodobě udržitelně“ zacházet. Svoboda je věcí zdroje, který máme uvnitř, základny, která nám poskytuje základy pro všechny životní zápasy. Často znamená vědomý nesoulad „vnitřní“ a „vnější“ stránky věci. Vzpomeňme např. na nedávno zesnulou paní Vlastu Chramostovou. Možná, že svůj největší zápas o svobodu vybojovala právě tím, že se odvážila popsat různé fáze svého života i to, že v těchto fázích nahlížela svobodu různě. Jistě do toho zásadně vstupovaly i vnější vlivy. Třetí střípek pohledu na svobodu zrcadlí zápas, poctivost a pokoru.

Předchozí řádky „kroužily“ kolem tématu svobody jaksi obecně. Asi nejsilněji v dnešní době chápu apel na to, aby se o takto důležitých věcech nepřemýšlelo zkratkovitě, překotně, tak, jak nás často manipulují schémata obecného fungování společnosti (promiňte, znám hodně lidí, kteří se „obecně fungující společnosti vymykají“, snad mi ale rozumíte...). O chápání svobody z pohledu Písma jistě zazní mnohem fundovanější svědectví. Přesto si dovoluji ve čtvrtém střípku obrátit svůj pohled tímto směrem. Cítím, že se zmíněnému „ďáblu“ povedlo celkem dobře zbavit pojem svobody jednoho významného rozměru – totiž svobody nikoli jako „soukromého vlastnictví“, ale jako východiska pro dobré, požehnané fungování společenství Boha s lidmi a lidí mezi sebou navzájem. Už příběh o vyhnání z ráje říká, že **k pravé svobodě patří také řád. Řád, který platí stále – ani Kristus ho nepřišel zrušit. Řád, kterému ale nedokážeme dostát. Proto jej Kristus přišel naplnit.** Můžeme-li něco přidat k mnoha pravdám, které jsou v souvislosti s výročím „sametové revoluce“ o svobodě vyslovovány, pak je to právě toto vědomí.

Nechť je nám pomocí na cestě se všemi našimi bližními.

J.E.

NEVYŽÁDANÉ RADY MLÁDEŽI

Marek Vácha patří ke známým křesťanským autorům. Je katolickým knězem, biologem a přednostou Ústavu etiky na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Je také skautem (odtud přezdívka „Orko“) a jako vysokoškolský učitel má blízký vztah k mladým lidem. Jeho knížku „Nevyžádané rady mládeži“ jsem původně nehodlala číst, necítím se být cílovou čtenářskou skupinou, ale přála si ji k svátku moje dcera, která už dávno také nepatří k mládeži, a tak jsem si řekla, že to třeba bude zajímavé čtení i pro jiné věkové kategorie.

Je to čtení neobvyklé a strhující. Tu knížku jsem přečetla jedním dechem, ne proto, že je nevelká, ale proto, že je napsaná tak, že vás nenechá v klidu. Však autor hned také úvodem upozorňuje: „Tahle knížka je tak trochu kulometná palba... Píši slova, střílím je na stránky a na zem padá déšť“

prázdných patron“. V knize nenajdeme moralizování typu musíš x nesmíš. Naopak, je to pobídka k tomu, aby člověk žil svůj život naplno, aby neztrácel čas, aby využíval svoje dary a charismata, aby nezakopal Bohem mu svěřené hřivny. Text je sice primárně určen mladým, ale má schopnost oslovit každého. Následující citace vyjádří vše: „Lidé jsou mrtví, a čím jsou starší, tím jsou mrtvější. Čtu v jejich očích a čtu v nich seriály, čtu v nich zábavu, odpočinek, relax, oddych, křížovky, Růžovku, krimi, čtu v nich jako v zrcadle zprávy z Blesku, zprávy o našich celebritách... úzko je mi z mrtvých lidí. Jsme lidé, žijící sotva na pár procent. Když kopretina umí být dokonale kopretinou a vlk je zcela a do posledního pohybu vlkem, proč se nám nedaří být zcela člověkem, naplnit svoje lidství do poslední chvíle a posledního milimetru, být člověkem, kterým mám být, využít čas?“ Více netřeba dodávat, vezměte a čtěte, nebudete litovat. Knižka je navíc malým literárním skvostem a lahodí i příjemnou grafikou.

(Vydalo nakladatelství Cesta v červnu 2017) - mno -

GALILEJSKÝ

V jednom z minulých čísel Poutníka jsem psal o dvou knihách, které mne zaujaly (*Klaun si povídá s Bohem, Parabile*). Dnes bych rád doporučil vaši pozornosti knihu „Galilejský“, jejímž autorem je Gerd Theissen, profesor na evangelické teologické fakultě v Heidelbergu se specializací na Nový zákon. S prvně jmenovanými knihami má i tato jedno společné – přináší nevšední způsob přemýšlení o věcech víry. Čtenář je čtivým příběhem vtážen do přemýšlení, rozšiřuje si obzory o realie z doby Ježíšova života (několikrát se mi to hodilo při nedělním kázání), intenzivně si uvědomuje, že život víry je dynamický.

Jak se praví v jedné známé pohádce „o náhody tu není nouze“. V letošní písmácké příručce *Na každý den* nacházíme několik odkazů na jiné Theissenovo dílo – na jeho zpracování katechismu. Sympatické je, že i v těchto precizovaných textech (stejně, jako volnější formou ve výše zmíněné knize) autor nezapře osobní angažovanost na tom, co říká. V odstavci katechismu věnovaném Bohu stvořiteli, píše Theissen toto: „Údiv nad existencí světa není teorie o jeho vzniku. O tom se hádat můžeme, ale ne o zázraku, že existuje vůbec něco, a ne nic.“

Ještě jinou „náhodu“ budu mít už vždy s knihou *Galilejský* spojenou. Čas na její přečtení se jaksi zvláště chystal. Přišel ve chvíli, kdy mne jeden starý, moudrý bratr (někteří bratra Hanuše Salze znají) požádal, abych mu při našich setkáních něco zajímavého četl. A tak jsme spolu četli, modlili se, odevzdávali vše Pánu. Spolu už jsme knížku nedočetli. On už ale není odkázán na vědu a umění (obojí měl rád), on už ví...

Čas strávený s touto knihou byl pro mne požehnaný. Bohu díky! J.E.

Všechny knihy si můžete zapůjčit ve sborové knihovně na faře v Chrástu.

VEČERNÍ BOHOSLUŽBA S VEČERÍ PÁNĚ každou neděli od 20:00

ZAČÍNÁME 6. ŘÍJNA

v kostele U Ježíška

URČENO PRO STUDENTY
A HLEDÁJÍCÍ

otevřené a vstřícné
společenství

pořádají duchovní
evangelických církví

po bohoslužbě společně
o Hospodinu v hospodě

PÍSEŇ 0779

Nedávej vládnout zmatkům a hrůzám

Taizé

Ne-dá-vej vlád-nout zmatkům a hrů- zám, kdo slou-ží Pá - nu, bez bás - ně krá - či.
Na-da te tur - be, na- da te es-pan - te: guien a Dios tie - ne, na - da te fal - ta.

Ne-dá-vej vlád-nout zmat-kům a hrů - zám, jen Bůh sám chrá - ní.
Na-da te tur - be, na - da te es-pan - te: so - lo Dios ba - sta.

ME

POZVÁNKY

Ve čtvrtek 14.11. od 19 hodin proběhne na faře v Chrástu přednáška teoložky Lucie Kolářové s názvem „Kudy kam s Božím stvořením?“, která se bude zabývat aktuálními otázkami vztahu k životnímu prostředí z pohledu Bible a křesťanské víry.

V neděli 17. listopadu od 17 hodin zvou křesťané z Kralovic na veřejné setkání s názvem „Svíce pro svobodu“. Zazní např. svědectví pamětníka, dnešních studentů i umělecké vyjádření k tématu daru svobody. Koná se u kašny na náměstí v Kralovicích.

Poutník. Vydává Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Chrástu.

Řídí redakce ve složení **Michaela Nováčková** (novackovamisa@seznam.cz), **Tomáš Živný**, **Karel Šimr**. Sazba, grafika: **Petr Vrobel**.

Tohle číslo vyšlo v listopadu 2019. Ke stažení na: chrast.evangelnet.cz